

Bot Halkı

2. Dünya Savaşı yıllarında ve sonrasında başlayan Soğuk Savaş döneminde çalkantılı bir siyasi süreç yaşayan Myanmar'da Müslüman azınlığa yönelik sistematik saldırılar 1962 askerî darbesinden sonra vahşet boyutlarına ulaştı. Sonunda ülkedeki en tartışmalı Müslüman azınlık grubu oluşturan Rohingya halkını illegal ilan edip onlara yapılan her türlü saldırıyı meşrulaştıran "1982 Vatandaşlık Kanunu" tüm ihlallere yasal bir kılıf oldu.

Ancak 2000'lerin dünyasına gelindiğinde gerek iç ve dış baskılar gerekse 21. yüzyılda askerî cunta hegemonyasını devam ettirmenin zorluğu, Myanmar'daki askerî idareyi yeni yöntemler bulmaya itmiş görünüyor. 2010 yılında yapılan hem şaibeli hem de hukuk açısından çok fazla antidemokratik özellikler taşıyan seçimlerin ardından dünün cunta komutanları seçimden sonraki süreçte kıyafet ve isim değişikliğinin ötesine geçmede epey zorlanıyor.

Son dönemde Güney Asya kıyılarında mülteci trajedisi olarak şahit olduğumuz görüntüleri elbette sadece 2012 ve 2013 yıllarında en yüksek seviyeye ulaşan olaylardan itibaren anlamak doğru değil. Ancak bu tarihlerde vuku bulan olaylar daha öncekilerin bir özeti gibi olduğu ve yavaş da olsa demokrasiye geçişin yaşandığı bir ortamda gerçekleştiği için, bu yaşananları iyi anlamak gerekiyor.

Son olayların başlangıcı, iki Müslüman Rohingya'nın Budist bir kadını kaçırap tecavüz ettikten sonra öldürdüğü iddiasının kamuoyuna duyurulmasına ve bir asayiş sorununun taze demokrat cunta idaresinin ve kontrolündeki medyanın kışkırtmasıyla toplumsal bir hesaplaşmaya dönüştürülmesine dayanıyor. Çünkü idareciler olayı ne kadar vahim gösterirlerse öldürme, katliam ve tecavüze motive edilmiş kalabalıkların taşkınlıkları o derece haklı(!) görülebiliyor. Zira bu dönemde yaşanan toplumsal linç kampanyalarında olayla alakası olmayan çok sayıda Müslüman en zalim metotlarla cezalandırıldı.

Olayın kendisi ayrı bir tartışma konusu olsa da, cunta rejiminin açıklamaları ve sonrasında "adalet" gerekçesiyle yapılan katliamlar, aslında olayı tırmandırmak isteyen yönetimin anlayışını yansıtıyor. Ülkede 1942'den bu yana yaşanan Müslüman azınlığa yönelik zulüm ve her türlü ayrımcı uygulama, yeni bir strateji ile meşrulaştırılmaya başlanmış durumda. Myanmar'daki gidişatin eski askerî elitlerin demode yöntemleri yerine, yeni konseptte uygun bir şekilde, yeni planların uygulamaya konulmasından başka bir şey olmadığı apaçık ortada. Zira amaç, toplumsal hesaplaşma süsü vererek istenmeyen grupların tasfiye edilmesinden başka bir şey değil.

Nitekim takip eden günlerde Rohingya halkı, gözü dönmüş kalabalık gruplarca toplu bir şekilde cezalandırıldı. Menfur olayın hemen akabinde Müslümanların tamamını tecavüzcü gibi göstermeyi amaçlayan bir algı çalışması başlatılarak organize çetelere böyle bir durumda alınacak önlemlere ilişkin broşürler dağıtıldı.

Budist kadına yönelik saldırının duyulmasından sonra Rakhine çeteleri bir otobüsü durdurup içindeki 10 Müslüman'ı vahşi bir şekilde katletti. Bu olayı protesto etmek isteyen Müslüman gruplar ise yine bu çetelerin linç girişimlerine maruz kaldı. Bütün bu şiddet olayları resmî makamların gözü önünde, onların desteğiyle gerçekleştirildi. Devletin yayın organlarında Müslüman göstericiler anarşist gruplar olarak lanse edildi ve ırkçı ifadelerle aşağılandı. Olaylar sonucu takip eden günlerde ve aylarda binlerce insan evlerini ve yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kaldı, yüzlercesi canlı canlı yakıldı, onlarcası öldüresiye dövüldü, Müslümanların evleri ve camileri yakıldı, mallarına el konuldu, kadın ve kızlara tecavüz edildi. Bu şiddet olaylarından kaçan çok sayıda kadın ve çocuk, Bangladeş ve Myanmar sınırında akan Naf Nehri'nden Bangladeş'e geçmek isterken ya boğuldu ya da sınır birliklerinin açtığı ateş sonucu hayatını kaybetti.

Bir tecavüz hadisesi, yeni plana uygun biçimde toplumsal cınnet seansına dönüştürüldüğü için, Arakan eyaletindeki köy, kasaba ve şehirlerde yaşayan on binlerce insan malını, evini ve iş yerini kaybetti. 2012 yılından bu yana evleri yakılıp yıkılan bu insanlar, çoğunluğu Sittwe'de oluşturulan ve asgari yaşam koşullarını dahi sağlayamayan, her türlü altyapıdan yoksun, 8-10 ailenin neredeyse iç içe yaşamaya zorlandığı kamplarda hayat mücadelesi veriyor. Sayıları 130.000'i aşan iç göç mağdurları tahammülü zor bir hayat sürdürüyor.

Saldırıları esnasında planlı korkunç suçlar işlenmiş, kimlikleri inkâr edilen bölge halkının vatandaşlık

belgeleri yakılmış ve kendilerini ifade edebilecekleri her türlü bilgi ve belge imha edilmiştir. Resmî kaynaklar olaylar sırasında ölenlerin sayısını gerçek rakamın çok altında vermektedir. Burada askerî cuntanın paramiliter grupları kullanarak azınlık ve güçsüz bir dinî gruba yönelik uyguladığı “soykırım” politikası, Budist sivillerin toplumsal bir reaksiyonu olarak yansıtılmaya çalışılmakta ve adeta askerî birliklerin gözetiminde yürütülen katliamlar sıradan sokak olayları olarak lanse edilmektedir.

Myanmar hükümeti, söz konusu olaydan itibaren çok zor koşullarda yaşamaya mahkûm edilen, aşağılanan ve yurtlarını terk etmeleri için her türlü zorbalığa maruz kalan Rohingya Müslümanlarının ülkeden çıkışlarını kolaylaştırıcı uygulamalar başlatmıştır. Ülkeyi terk etmemeleri halinde ise canlarının, mallarının, eş ve çocuklarının tehlike altında olacağı her fırsatta hatırlatılmaktadır. Askerlerin kadın ve kızları zorla alıkoyup günlerce tecavüz etmeleri, karşı koyanların öldürülmesi, rüşvet, sahtekârlık ve bozgunculuğun kol gezdiği bu ortamda Rohingya'lara tek çıkar yol olarak ülkeyi terk etmeleri dayatılmaktadır. Bugün Andaman ve Hint denizlerinde kendilerini kabul edecek bir ülke bekleyen ve “bot insanları” olarak adlandırılan Rohingya'ların çok daha büyük bir bölümü Endonezya, Malezya, Suudi Arabistan, Japonya, Filipinler, Pakistan, Hindistan ve en önemlisi de Bangladeş'te son derece kötü koşullarda yaşamaya çalışmaktadır.

Bugün Rohingya Müslümanlarının içinde bulunduğu durum, Myanmar rejimi tarafından uygulanan planın başarılı olduğunun göstergesidir. Peki böylesi büyük insanlık suçlarının işlendiği bir ülkeye karşı uluslararası toplum neden hâlâ sessiz?

Myanmar uzun yıllar baskı rejimi altında yaşayan, demokrasiye muhtaç, Çin ve Hindistan arasındaki önemli konumu ve doğal zenginlikleriyle iştah kabartan bir ülke. Gözleri bu jeopolitik önemden başka bir şey görmeyen küresel ve bölgesel güçlerin, her yerde olduğu gibi burada da insani boyutu önemsemedikleri ortada. Zira yıllardır yaşanan ihlallere itiraz etmemeleri, seslerinin bu kadar kısık çıkması, Myanmar cuntasına apaçık destek olan tutumları başka nasıl açıklanabilir?

Rohingya halkına karşı yıllardır sistematik olarak yürütülen nefret söylemleri karşılığını bulmuş ve Rohingya'lar son üç yıldır acımasız muamelelere maruz kalmıştır.

Öte yandan 2013 Şubat ayında toplumsal cinnet ülkede bir kez daha ama bu kez Rohingya halkı ile alakası olmayan başka bir Müslüman azınlık bölgesinde yükseltilmiştir. Resmî olarak 100'den fazla etnik grubun varlığının kabul edildiği ülkede Yangon, Lashio, Okkan ve Meiktila bölgeleri ile Arakan eyaletinde yaşayan yerli halklardan Kaman Müslümanlarına yönelik dışlama, saldırı ve ayrımcılık faaliyetleri yürütülmüştür. Bu saldırılar sırasında çok sayıda Müslüman'ın hayatı karartılmış, binlerce insan birikimlerini kaybetmiştir. Olaylar sonrasında ülkedeki sorunun artık sadece Arakan Müslümanlarına yönelik olmadığı, diğer bölgelerdekiler için de can yakıcı bir hal alacağı anlaşılmıştır.

Bu dönemde cereyan eden olayların en şiddetlisi Mart 2013'te, ülkenin en büyük ikinci şehri olan Mandalay'a 125 km mesafedeki 100.000 nüfuslu Meiktila kasabasında yaşanmıştır. Buradaki olaylar, ülkedeki Müslüman azınlığa yönelik sistemli bir soykırım yapıldığı tezini güçlendirmektedir. Buraya diğer bölgelerden gelen kalabalık gurupların da katılımıyla Müslümanlara ait tüm cami, ev ve iş yerlerine saldırılar düzenlenmiş, üç gün devam eden saldırılar Mandalay bölgesindeki diğer köylere de yayılmıştır. Olaylar sırasında 12 cami ile 1.500 ev tamamen yakılmıştır. Budist mahallelerin arasında bulunan Müslümanlara ait bir okula da saldıran çeteler, 32 öğrenci ve dört öğretmeni hunharca katletmiştir. Günlerce süren şiddetin ordu veya yerel polis tarafından görmezden gelinmesi, sistematik bir cunta operasyonu gerçeğini pekiştirmiştir.

Hiçbirimizin içine doğduğu çevreyi, aileyi ve dini seçemediği bir dünyada yine benzer durumda bulunanların kaderlerini belirleme ve kendi durumları hakkında seçim yapmaktansa düşmanlarının hakkında seçim yapmak istemeleri, o insanların ne şekilde yaşayacak ve öleceklerini belirlemeye çalışmaları, aslında genel olarak sorunun kaynağını oluşturmaktadır.

Myanmar'da bu plan 2012 yılından bu yana sistematik bir şekilde işletildi. Farklı sosyal yapıda olanlar aynı kamplarda yaşamaya zorlandı ve doğal olarak kamplar içinde yeni sosyal dengeler oluşturuldu ve bu dengeler maalesef yeni zulüm ortamlarını da beraberinde getirdi. Bu insanlara çizilen kader; oturup kendilerine verilecek olan yardımları beklemeleri, sessizce ölmeleri veya tek açık yol olan deniz yoluyla -ancak yine askerlere ve kaçakçılara rüşvet vererek- yurtlarını terk etmeleri idi.

Kaçmayı deneyenlerin pek azı başarılı olabildi ve maalesef pek çoğu da Tayland sınırları içindeki ormanlık alanlarda veya balıkçı teknelerinde kaçakçılarının insafına teslim oldu. Malezya'da akrabaları olup da yeterli parayı bulabilenlerden bazıları kurtulabildi ancak bu kadar şanslı olmayanlara ait olan toplu mezarlar geçtiğimiz aylarda Güney Tayland'daki Sonkla ormanlarında askerler tarafından ortaya çıkarıldı. Akıbeti belli olmayanların cesetleri ise muhtemelen Andaman ve Hint denizlerindedir.

Gelinen noktada Rohingyaların botlara binip toplu halde yola koyulmaları aslında kaderlerini belirleme taleplerinden başka bir şey değildir. Bu insanların da herkes gibi yaşamaya hakkı var ve bu haklarını garanti altına almak için de sessiz çılgınlıklarının duyulmasını bekliyorlar. Çıktıkları bu zorlu yolculukla belki de 60 yıllık kaderlerini değiştirecek somut bir adım atmış oldular.